

למוד משור הנסקל לחזקת ג' שנים 17

1. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף כח עמוד א מתחלית הפרק עד כח עמוד ב "לרבנן מאי"
2. תוספות מסכת בבא בתרא דף כח עמוד א ד"ה "עד"
3. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף כג עמוד ב משנה וגמ עד "ור"מ מ"ט" ורש"י
4. תוספות מסכת בבא בתרא דף כח עמוד א ד"ה "אי"
5. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סד עמוד ב "דתניא מלה הראשון" עד והתניא איפכא
6. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סה עמוד א "ושור המועד" עד "ת"ר ניסת"
7. שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף כג עמוד ב ד"ה "והרב שלמה"
8. תוספות מסכת יבמות דף סה עמוד א "ושור"
9. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף מא עמוד ב "ההוא גברא דדר" עד "אמר רבא"
10. תוספות מסכת בבא בתרא דף כח עמוד ב ד"ה אלא מעתה חזקה שאין עמה טענה"
11. חידושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף כח עמוד ב ד"ה "ולדידי עד הסוף
12. חידושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף כח עמוד א ד"ה "משור המועד" עד "ותו אקשינן"
13. עליות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף כח עמוד ב ד"ה ופרקינן טעמא מאי" "עוד יש לנו לפרש" עד הסוף
14. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף כג עמוד ב "ר"מ מ"ט דתניא" עד כד. "ממאי דהאי"
15. טור אורח חיים הלכות תפילה סימן קיד "ירושלמי המתפלל" עד "ברכה שלישית"

למוד משור הנסקל לחזקת ג' שנים 17

1. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף כח עמוד א

מתני'/. חזקת הבתים, והבורות, והשיחין, והמערות, והשובכות, והמרחצאות, ובית הבדיון, ובית השלחין, והעבדים, וכל שהוא עושה פירות תדיר - חזקתן שלש שנים מיום ליום, שדה הבעל - חזקתה שלש שנים ואין מיום ליום; ר' ישמעאל אומר: ג' חדשים בראשונה, ג' באחרונה, ושנים עשר חדש באמצע - הרי י"ח חדש; ר"ע אומר: חדש בראשונה, וחדש באחרונה, וי"ב חדש באמצע - הרי י"ד חדש. א"ר ישמעאל: בד"א - בשדה לבן, אבל בשדה אילן, כנס את תבואתו ומסק את זיתיו כנס את קייצו - הרי אלו ג' שנים. גמ'. אמר ר' יוחנן, שמעתי מהולכי אושא שהיו אומרים: מנין לחזקה ג' שנים? משור המועד, מה שור המועד כיון שנגח ג' נגיחות - נפק ל' מחזקת תם וקם ליה בחזקת מועד, ה"נ כיון דאכלה תלת שנין - נפק לה מרשות מוכר וקיימא לה ברשות לוקח. אי מה שור המועד עד נגיחה רביעית לא מיחייב, ה"נ עד שנה רביעית לא קיימא ברשותיה! הכי השתא, התם מכי נגח שלש נגיחות הוי מועד, ואידך, כי לא נגח מאי לשלם? הכא כיון דאכלה תלת שני קיימא לה ברשותיה. אלא מעתה, חזקה שאין עמה טענה תיהוי חזקה, אלמה תנן: כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה! טעמא מאי? דאמרינן: דלמא כדקאמר, השתא איהו לא טעין, אן ליטעון ליה? מתקיף לה רב עורא: אלא מעתה, מחאה שלא בפניו לא תיהוי מחאה, דומיא דשור מועד, מה שור המועד - בפניו בעינן, אף הכא נמי - בפניו בעינן! התם אוהווד בבעליו כתיב, הכא חברך חברא אית ליה, וחברא דחברך חברא אית ליה. ולר"מ דאמר: ריחוק נגיחותיו חייב, קירב נגיחותיו לא כ"ש, אכלה תלתא פירי בחד יומא, כגון תאנה, ליהוי חזקה! דומיא דשור המועד, מה שור המועד - בעידנא דאית ליה הא נגיחה ליתא להא נגיחה, הכא נמי - בעידנא דאיתא להאי פירא ליתא להאי פירא. אכלה תלתא פרי (בתלתא יומי) + מסורת הש"ס: [ביום אחד] +, כגון צלף, ליהוי חזקה! התם פירא מיהא איתיה, ומגמר הוא דקא גמר ואזיל. אכלה תלתא פירי בתלתין יומי, כגון אספסתא, ליהוי חזקה! היכי דמי? דקדיח ואכלה דקדיח ואכלה, התם משמט הוא דקא שמיט ואכיל. אכלה תלתא פירי בתלתא ירחי, כגון אספסתא, ליהוי חזקה! מאן הולכי אושא? ר' ישמעאל, לר' ישמעאל הכי נמי; דתנן, רבי ישמעאל אומר: בד"א - בשדה הלבן, אבל בשדה אילן, כנס את תבואתו ומסק את זיתיו וכנס את קייצו - הרי אלו ג' שנים.

2. תוספות מסכת בבא בתרא דף כח עמוד א

עד נגיחה רביעית לא מיחייב - תימה לר"י דמאי פריך הא הכי יליף משור המועד מה התם הוחזק נגחן שלש פעמים ה"נ הוחזק שתקן בשלש שנים א"כ משלש שנים ואילך קמה ליה ברשותיה ואומר ר"י דס"ד דמקשה דהכי יליף מה התם מכי נגח ג' פעמים נפק ליה מחצי נזק לנזק שלם ה"נ כיון שאכלה שלש שנים ולא מיחה נפקא ליה מרשות מוכר לרשות לוקח אע"ג דמילתא בלא טעמא הוא.

3. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף כג עמוד ב ורש"י

מתני'. איזהו תם ואיזו מועד? מועד - כל שהעידו בו שלשה ימים, ותם - משיחזור בו שלשה ימים, דברי ר' יהודה; רבי מאיר אומר: מועד - שהעידו בו שלשה פעמים, ותם - כל שיהו התינוקות ממשמשין בו ואינו נוגח. גמ'. מאי טעמא דר' יהודה? אמר אביי: אתמול - חד, מתמול - תרי, שלשום - תלתא, ולא ישמרנו בעליו - אתאן לנגיחה רביעית; רבא אמר: תמול מתמול - חד, שלשום - תרי, ולא ישמרנו האידינא - חייב.

4. תוספות מסכת בבא בתרא דף כח עמוד א

אי מה שור המועד עד נגיחה רביעית כו' - מכאן חזר בו רש"י ממה שהיה מפרש בב"ק (דף כג: ושם ד"ה ולא) גבי דפליגי אביי ורבא דאמר אביי תמול חד מתמול תרי שלשום תלת ולא ישמרנו בעליו אתאן לנגיחה רביעית ורבא אמר תמול מתמול חד הוא כו' דאביי סבר דעד נגיחה רביעית לא מיחייב ורבא סבר דחייב בנגיחה שלישית דא"כ הוה מסיק הכא גמרא דלא כהלכתא דקי"ל כרבא לגבי אביי וחזר רש"י ופירש דמשמעות דורשין איכא ביניהו וה"ר עזרא מפרש דודאי לכ"ע לא מיחייב עד רביעית אבל בהא פליגי דלאביי דמפיק נגיחה רביעית מקרא דלא ישמרנו אם נגח נגיחה רביעית ביום ג' לא מיחייב עד שיגח ביום

רביעי דלא ישמרנו קאי אימים דומיא דתמול שלשום אבל לרבא דנגיחה רביעית לא כתיבא בהדיא אפילו ביום שלישי אם נגח נגיחה רביעית מיחייב

5. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סד עמוד ב

דתניא: מלה הראשון ומת, שני ומת - שלישי לא תמול, דברי רבי; רבן שמעון בן גמליאל אומר: שלישי תמול, רביעי לא תמול.

6. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סה עמוד א

ושור המועד, דתנן: אין השור נעשה מועד עד שיעידו בו שלשה פעמים

7. שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף כג עמוד ב

והרב ר' שלמה מדרויש פירש דאיכא בינייהו דלאב"י על כרחיה מוכח מקרא דבתרי זמני לא הוא חזקה אבל לרבא מצינן למסבר שפיר דבנגיחה שלישית משלם נזק שלם דבתרי זמני הוא חזקה שהוא מועד אבל מתניתין ודאי דקתני אין נעשה מועד עד שלשה ימים סבר כרבי שמעון בן גמליאל והשתא אתי שפיר דרבא לטעמיה דאמר בפרק הבא על יבמתו דבשור המועד סתם לן תנא כרבי שמעון בן גמליאל אבל לאב"י אפילו רבי מודה הכא. גליון.

8. תוספות מסכת יבמות דף סה עמוד א

ושור המועד - רבי לא פליג אקרא אלא כלומר התם מתקיימין דברי רשב"ג דלא מיתחזיק אלא בתלת זימני.

9. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף מא עמוד ב

הוא גברא דדר בקשתא בעיליתא ארבע שני, אתא מארי דביתא אשכחיה, א"ל: מאי בעית בהאי ביתא? א"ל: מפלניא זבינתה דזבנה מינך; אתא לקמיה דר' חייא, א"ל: אי אית לך סהדי דדר בה איהו דזבנת מיניה ואפי' חד יומא - אוקימנא לה בידך, ואי לא - לא. אמר רב: הוה יתיבנא קמיה דחביבי, ואמרי ליה: וכי אין אדם עשוי ליקח ולמכור בלילה? וחזיתיה לדעתיה, אי א"ל: קמאי דידי זבנה מינך - מהימן, מיגו דאי בעי א"ל: אנא זבנתה מינך.

10. תוספות מסכת בבא בתרא דף כח עמוד ב

אלא מעתה חזקה שאין עמה טענה כו' - תימה מאי ס"ד דמקשה דהיכי מצי לאוקמי בידיה כיון דלא טעין מידי וי"ל דהכי פריך כיון דילפת משור המועד מה התם בשלש נגיחות הוי בחזקת נגחן הכא נמי כיון דאכלה שלש שנים ולא מיחה הויא בחזקת שלא ימחה עוד ובלא טענה נמי תהא שלו דאית לן למימר שמחל לו אי נמי הא דקא פריך למימרא דחזקה שלא בטענה תהא חזקה היינו כגון דאמר ליה מפלניא זבנתה דזבנה מינך אע"ג דלא אמר קמי דידי זבנה ולא דר בה אפי' חד יומא ולא ידע אי זבנה מיניה אי לא אלא דהכי א"ל תימה לרשב"א הא דמיבעיא לן ב"פ כיצד הרגל (ב"ק כד. ושם) אי לאיעודי תורא אי לאיעודי גברא תפשוט מהכא דלאיעודי תורא הוא דקאמרי הולכי אושא מה שור המועד כיון שנגח ג' נגיחות נפקא ליה כו' ואי לאיעודי גברא לא מייעד עד נגיחה רביעית דאז הוא מועד לעבור בהתראות דכשנגח נגיחה שלישית והתרו בו עדיין לא עבר על שלש התראות עד שיגח פעם רביעית וי"ל דסוגיא דהכא כמאן דאמר לאיעודי תורא והולכי אושא לא אמרו אלא דגמרינן משור המועד ולא יותר וילפינן משלש התראות דגברא ולא משלש נגיחות דתורא ועוד דלמאן דאמר לאיעודי גברא אין צריך שיהו מוחזקות לעבור בהתראות דאם כן עד נגיחה חמישית לא יחייב אלא צריך שיודיעוהו בכל פעם כשיגח כדי שישמור שורו ומכל מקום חיובא דשור תליא במה שהוחזק ליגח.

11. חידושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף כח עמוד ב

ולדידי קשיא לי אדרבא איהו שפיר קא פריך כיון דמשור המועד גמרת נימא כשור המועד דבכל ענין נפק ליה מחזקת בעלים הראשונים וקם ליה ברשותיה דהאי שאני אומר כיון ששתק כולי האי אחולי אחיל גביה וכענין שאמרו הגאונים ז"ל בכל דבר שאינו מחסרו קרקע דטענת סבלנות מהניא ליה ומדין מחילה וכדאמר רבא לקמן בחד מן לישי תרתי מחיל תלת לא מחיל ופרכינן אי הכי תיהדר ארעא לבר מפירי אלמא מתוך שתיקתו גמרי' למחילתו והויא מחילה ולא מהדר ליה פירא להווא לישנא ה"נ נימא דשתיקתו היינו מחילה ותיקום ברשותיה דהאי, וי"ל דקרקע אינו נקנה במחילה אלא במכירה ונתינה ולא עדיף שתיקה ממחילה מפורשת ואלו אמר לי' שדי מחולה לך לא אמר כלום כ"ש מחילה מתוך שתיקה אבל שעבודין שיש להן

חזקה בטענת סבלנות כדעת הגאונים ז"ל נקנין הן במחילה, שאלו הוציא ז"ז על חצר חברו וא"נ שנעץ קורה בכותלו יכול הוא למחול לו שלא יסלקם משם שאין זה כנותן קרקע אלא כמחול על השעבודים וכן נמי אכילת פירות אחר שאכל את הפירות הרי חזר על האוכל לחוב בעלמא ויכול הוא למחול מה שאין כן בגופו של קרקע, והיינו דאמרי' התם טעמא מאי כלומר מאיזה צד יכול הוא לזכות בקרקעו של חברו במכירה או במתנה איהו לא טעין ואנן ניקום וניטעון, אלא שעדיין קשה לי דהא לקמן (מ"א א') גבי עובדא דרב ענן דשקל בידקא בארעיה אמר והא אית לי סהדי דאתא וסייע בגודא בהדאי כלומר ומחל לי ופר"ש ז"ל דהוה ליה כמאן דאמר ליה לך חזק וקני וא"כ הכא נמי נימא הכין, וי"ל דשאני התם דעשה מעשה בידים ומסייעו לגדור אותו עם שלו:

12. חידושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף כח עמוד א

משור המועד. לא נתחוויר לי מאי ענין זו לזו, אבל נראה שלכך הקישום לומר כשם ששור המועד כיון שנגח שלש נגיחות יצא מאותה חזקה של תמות אף כאן יצאה שדה זו מחזקה של מוכר וכיון שיצאת מחזקת המוכר עליו להביא ראיה שלא מכרה שהרי זה מוחזק ועומד. והיינו דאקשינן אי מה שור המועד עד נגיחה רביעית וכו', כלומר אע"פ שיצא מחזקה של תמות לא נכנס לחזקה של מועדות עד פעם רביעית, ה"נ לא נכנס שדה זו בחזקת הלוקחו עד שנה רביעית אע"פ שיצאת מרשות המוכר והיאך הוא נאמן לגמרי. והיינו נמי דאקשינן אלא מעתה חזקה שאין עמה טענה תהוי חזקה, כלומר מאחר שיצאת מרשותו של מוכר למה צריך זה לטענה, הא ודאי אינו צריך לטענה אלא כשיש לו למערער עדים או הודאה שהיא שלו, וזו כבר יצאת מרשותו, ומפרקינן טעמא מאי וכו', כלומר אם לא לקחה זה ודאי מאיליה לא יצאתה מרשותו לפיכך צריך לטענה, שאם לא טען, לא לקחה, נמצאת ברשותו של ראשון.

13. עלויות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף כח עמוד ב

עוד י"ל לפרש, דלהכי מקשינן אלא מעתה חזקה שאין עמה כו', לפי שיש להסתפק, במה שטוען זה שלא אמר לו אדם דבר מעולם, אם כמודה שאינו מחזיק בה מחמת מקח, או אם טוען כך לפי שמתירא שאם יטעון לקחת' ממך יאמר לו אחוי שטרך, דהכי אמרי' לקמן מהו דתימא האי גברא זבוני זבני' מיניה כו' הלכך אמרי' לי' אןן דילמא שטרא ה"ל ואירכס וכגון זה פתח פיך לאילם הוא, מן הטעם הזה דקא מקשה תלמודא השתא, כיון דבחזקה ג"ש נפקא לי' מרשות מוכר וקמה לי' ברשות לוקח, א"כ ה"ל המערער מוציא, ומספיקא ל"ל למימר דהאי דטעין שלא אמר לו אדם מעולם, אודויי קא מודה שאינו מחזיק בה מחמת מקח, אלא י"ל לטעון ולומר לו, דלמא שטרא הו"ל ואירכס, כיון דקיימא לי' ברשות' מקודם הטענה, ומן הספק אין מוציאין מיד המוחזק

14. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף כג עמוד ב

ור"מ מ"ט? דתניא, א"ר מאיר: ריחק נגיחותיו חייב, קירב נגיחותיו לא כל שכן; אמרו ליה: זבה תוכיח, שריחקה ראיותיה טמאה, קירבה ראיותיה טהורה! אמר להן, הרי הוא אומר: אוזאת תהיה טמאתו בזבוב, תלה הכתוב את הזב בריות ואת הזבה בימים

15. טור אורח חיים הלכות תפילה סימן קיד

ירושלמי המתפלל ואינו יודע אם הזכיר אם לאו קודם ל' יום חזקה מה שהוא למוד מזכיר מכאן ואילך מה שצריך (טו) מזכיר עד ל' יום אם ספק לו אם הזכירו או לאו צריך לחזור (טז) דמסתמא לא הזכיר וה"ה נמי ל' יום אחר הפסח מסתמא הזכיר וצריך לחזור והר"ם מרוטנבורק היה רגיל לומר בשמיני עצרת ברכת אתה גבור תשעים פעמים עד משיב הרוח ומוריד הגשם (ז) כנגד ל' יום שאומר אותו ג' פעמים בכל יום ועכשיו אם היה מסופק א"צ לחזור וראייתו מפרק כיצד הרגל (כד א) דאמר גבי שור המועד ג' ריחק נגיחותיו חייב קירב נגיחותיו לא כ"ש ה"נ כיון דאחר ל' יום אם הוא מסופק א"צ לחזור כ"ש צ' פעמים ביום אחד וה"ר פרץ ז"ל כתב לא חזינא לרבנן קשישי דצרפת דעבדי הכי שאין הנדון דומה לראיה דהתם טעמא משום שהוחזק ליגח ואם הוחזק ג' רחוקות כ"ש בג' קרובות אבל גשם שנתקן בתפלה (יח) והדבר תלוי בהרגל לשונו לא אמרינן הכי. וא"א הרא"ש ז"ל היה נוטה לסברת הר"ם: